

San Cristobal de la Habana, hlavní město ostrova Kuby.

Dvacátého osmého října r. 1492 myslil Křištof Kolumbus, že vidí pevninu východní Asie, když uzřel mocné, daleko rozprostřené pásmo horské, které v malebné kráse poseto bylo kůžely sopek, jež až k moři se vynuly. Málo dní před tím, po dlouhé dobrodružné cestě přes Atlantický oceán objevil první ostrov San Salvador a myslil, že blíží se ku asijské pevnině a v blahém očekávání s oprávněnou hrdostí zachvělo se mu srdce v prsou! Jak božský pohled skytaly břehy v nahu zapadajícího slunce obetkány azurem zeleně-modrého moře a bleskem projely vzpomínky všech krás, které na svých četných plavbách Středo-zemním mořem v tisících variací viděl, ze kterých však ani jedna rovnat se nemohla velikoleposti přírodní scenérii, před ními právě ležící! Byl to pel a jiná nedotknutá pannoství přírody v celé prosté nádheře, tak jak vyšla z ruky tvůrce, bez cizích lidských přidavků, která na cizince, jenž poprvé uzřel trópy, dvojnásob mohutně působí. Těmito pocitu u chvácen vystoupil Kolumbus na břeh a do dnes ukazuje se v Havaně obrovský prastarý bavlík (eriodendron aufractuosum), který prý jest památkou prvních bohosluzeb, které po vystoupení z lodi se konaly. Na počest svého patrona sv. Křištofa založil Kolumbus při březích velkého a jistého přístaviště, které našel, město San Cristobal de la Habana. Zde kotvila později loďstva, se kterými Korteza a Pizarro vytáhli dobýt Mexika a Peru. Diego Colon a Velasques v r. 1514 řídili stavění rychle rostoucího přístavního města a co úpomínka tehdejší doby do dnes stojí úzká a klikatá část města, přístaviště s tisíci jednopatrových, různými křiklavými barvami natřených — zeleně, žlutě, modře, červeně — domků. Tak jako ve Španělsku v Seville i zde nacházíme pravý španělský sloh, okna do ulice vedoucí jsou zamřížovaná, vápená omítka opadáva, fačady jsou zanedbané, kdežto ve dvoře obyčejně nacházíme rozkošnou architekturu. Zde pod slunečními plachtami se shromáždí v chladných mramorových dlaždicích při šumícím vodotrysku, ve stínu banánů a palm, na houpacích rodně, jejíž téměř všichni členové kouří ani paní a dámy nevyjímaje. V bytech rovněž marne bys se ohlížel po poduškovém nábytku v našich krajinách tak obvyklém, zde najdeš jedině houpáky a lehounké stolečky. Kolem postelí jsou rozprostřeny sítě proti moskýtům (velkým komárům). Stará přístavní čtvrť poskytuje pohled starých měst orientu a upomíná živě na Kairo a Damašek, kde rovněž ze dvorů, přes nízké střechy zanedbaných domů vyčnívají palmy. Nové městské čtvrtě s krásnými boulevardy a alejemi vavřínových stromů jsou uchvátané. Staré město se teprve po r. 1866 moderně rozšířilo, když sbořeny byly hrady, které dříve Havanu svíraly, které byly postaveny na obranu proti Anglii v 18. století a námořním lupičům. Tato nová část města nesmírně ozdobila Havanu a sotva kde se najde krásnější ulice nad Paseo de Isabel, aneb Prado s jich krásným sloupovým vil, postavených v rozkošných zahradách se vyhlídkou na přístav a moře, což zvláště jest malebným při západě slunce, kdy passátový vítr od moře vje chlad, šelestí v korunách vavřínů a nese vůni milionů květů zahrad. V této denní době spěchá také každý do ústředního parku, kde u pomníku Isabelly vojenská hudba koncertuje. Kdo tam v jase měsíce se prochází, kochaje se vůní tropů, jsou ovíván něžným vánkem krásné noci, ten ať opatří si srdce tím

nejsilnějším krunýřem, aby se nestalo kořisti krásných seňorit, které jsou tisíckrát nebezpečnější, než španělské vojsko! Tam jest havanské korso (hlavní procházka) a tam schází se výkvět krásy pověstných kubánských Kreolek. V krátkých, pestrých, hedvábných úborech se prochází, jako vzor něžné gracie a každý pohyb prozrazuje vrozený půvab. Černou hedvábnou mantilu nosí koketně přehozenou a ve proudech černé kšticé plane květ marhanfku, aneb zaří světlouška a v čarovném kouzle obličej nevyrovnatelné krásy se stkví dva demanty černých očí, jež blýskají se jase meteorů! Za zvláštní znamení vrozeného půvabu platí titěrná malinkost útlých nožek, která prý nemá sobě rovné krásy. Svého povrchuho jen vzdělání nabývají doma od učitelů a — kněžů. Bohatí plantážníci posílají ovšem podle mody své dcery do newyorských a pařížských pensionátů. Školní vzdělávání hochů mají Dominikáné ve svých rukou, kontrolující školy a v roce 1720 založenou universitu, která má i v přítomné době hvězdárnu, ze které telegrafickými povětrnostními zprávami a varováním již mnohé škodě se předešlo, tím, že předem oznámeny byly hrozné smrště, které často a zhoubně řádí v této zeměpisné šířce v mexickém zálivě. Město zdobí množství kostelů, z nichž neznámenitějším jest v r. 1724 Jesuity zbudovaná katedrála. Při vstupu do ohromné vysokých síní kostela uvidí návštěvník dva obrazy Bohorodičky malíře Murilla a na blíže oltáře ve zdi jsou kosti slavného Křištofa Kolumba s nadpisem: "Pozůstatky a obraz velkého Colona, který po staletí odpočívá v této zemi a jehož památka jest uchována v srdcích a zpomínkách našeho lidu." Zda naleznou zde pozůstatky velkého plavce, které z Valladolidu v rakvi přes moře nejprve do San Dominga na Haiti byly převezeny a odtud do Havany dopraveny, konečně kýženého odpočinku, aneb budou Španěly opětně při jejich konečném nuceném odchodu z posledních svých kolonií do Španěl dopraveni, co poslední relikvie bývalé slávy. Přítomná bouřlivá doba činí zajímavými v blízkosti katedrály se nacházející Capitanía General v ulici Plaza de Armas, která byla sídlem Martinez Camposa a krve-láčného Weylera a kde přítomně bydlí general maršál Blaka. Nejkrásnější městskou čtvrť Havany jest předměstí Cerro, které, vysoce položeno, rozprostírá se na pahorcích kolem přístavu moře. Hledíme-li s výšky dolů, vidíme sloupofadím zdobenou vilu uprostřed palmových zahrad. Nad bílými, skvoucími se střechemi kolébají se koruny palm a z pravé strany pojí se nekonečné modro moře, ve kterém mizí žhavá láva slunečních paprsků. Dech člověku setají při pohledu na tuto spoustu báječné krásy, která však téměř okamžikem, jak není v tropech jinak možným, mizí s posledním reflexem slunečního světa a vše se hálí náhle přikvapivším temnem noci. Sestupujeme dolů ke městu a světloušky nás oblétají na naší pouti tmavou nocí, zachvíáme se přikvapivším chladem a slyšíme stejnoměrný klus koní zapřažených v povoz, který, když jsme jej potkali, vidíme, že jest pohřebním vozem. Toto 'memento mori' vzbudí v nás bezděkou otázku, snad zemřel ubohý — žlutou zimnicí? Ta jest tím hrůzným strašidlem krásného města, kteréž ročně sta a tisíce životů zachvacuje a ničí! Vzdor tomu panuje v Havaně nevázaná touha po požitcích a veselí a každého večera panuje veselý společenský život ve všech

nádherných kasinech, klubech a kavárnách, kteří tonou v moři světla v okolí centralního parku, jakož i ve všech divadlech. V těchto posledních nevábí tak příliš hra na jevišti provozovaná, jako vzájemné pozdravování se, bavení se, navštěvování se v lóžích, polo hlasité šeptání, smích a vějířová hra seňorit. Pro tento způsob navštěvování divadel jest významným i to, že vstupenku do divadla lze obdržeti nejen na celý večer, nýbrž i pouze pro jednotlivá jednání, tak že obecenstvo za jeden večer několikrát se vystřídá. Dámy opustí za dne málokdy svá obydlí, poněvadž každý člověk bílé pleti snadno jedinou cestou městem kolem poledne sobě uhojí zimnici a teprve večer ve svých 'volantes', národních to dvojkolkách, vyjíždí, aby své nákupy obstaraly. Mladé seňority nejsou bez průvodu ohydných černošek nebo mulatek k spatření, které se zovou duenny, což jest výpočítavým obyčejem, aby krásné dívky ve průvodu ohyžd tím rozkošnější se zdály. Nejvíce navštěvované krámy jsou na ulicích Calle del Obispo a Calle O'Reilly, kde lze dostati i ty nejméně věci pařížské mody a všeho druhu voňavky. Způsob života řídí se ovšem dle pohně. Časně z rána se vstává již o 5. hodině snídají se oranže, ananasy, cukrovinky a koflík černé kávy. O 9. hodině se sní hutnější potrava z ryb, vajec, různých mas a lahůdek tropických krajin, ke kterým patří Guavagellee s tvarohem, což jest výtečnou směšinou. Časem hlavního jídla jest 4. h. odpoledne. Za časného rána jsou ulice plny; zámožnější lidé prochází se v bílých vlněných oblecích se širokým slaměným kloboukem na hlavě, kdežto chudí, majíce kus cukrové třtiny, neb černý doutník v ústech, v hadrech těch nejstrašatějších barev viděti lze s obnaženými opálenými údy. V této směšici prodáváči novin a ovoce hledí obchodovati a mimo těchto i prodáváče cukrové třtiny, holiče, cídíče bot hojně uvidíš, kteří všichni nabízejí své služby. Však ani prostředky ulic nejsou prázdné; tam užíš obrovským nákladem naložené káry tažené bývolý, osly a mezky na hřbetě nesoucí náklady a mezi touto směšicí tryskem uhanějí jezdecke ve vysokých španělských sedlech sedící, mající nohy opřené v kožených třemenech, botám podobných, surově koně bodající ostruhami v boky. Černošské klepny potkáva návštěvník, smějící se a pomlouvající drsně protivným hlasem a každá kouř doutník; pojednou se křičí a uklání — velebníček jde kolem, fečáčky nastrojený v černě hedvábném soutanu s kvadrátkem na hlavě, maje na nohách v černě hedvábné punčochy obléčených obuté střevíce v pskámí. Největší tlačenice lidstva jest na plodinovém trhu, Tacon zvaném, budově to ve čtverci vystavené, plně krámů s velkým otevřeným dvorem uprostřed, vlastním to trhu. Než vstupme! Všecko křičí navzájem kupci i kupující, nahlas se ozývá smích a žerty negrů, jen Číňané se tiše plouží, chtěje se prodati zástupem. Však ani zvířata neschází, jatečný dobytek řve a ve výšce se houpají papoušci a opice. Než protlačme se i my kolem krámů do trhu samotného! Na dvoukolových kárách nabízejí se kupující vlna, rum a olivový olej v láhvích opletených slámu a vedle stojí prodáváči cukrové třtiny — každý kluk žvýká kus třtiny —, Číňan sedí vedle na 'bobku', prodáváje porculán, čaj, bůžky a papírové vějíře. Pak následují prodáváčky ryb. V této zeměpisné šířce oplývá moře množstvím znamenitě chutnají-

cích ryb, které jsou za babku k dostání a jsou po ovoci hlavní potravou lidu. Za těmito babami jsou prodáváči drůbeže, která hrozně křičí, obzvláště přijdou-li dva k zápasům vyčvičení kohouti do jedné klece, což upoutá záhy na sebe pozornost obecenstva, které s celým zájmem zápas kohoutů, kteří mají přidělané kovové ostruhy, sleduje, jsouť kohoutí zápasy, jako býčí zápasy národní kratochvílí. Nás však tato surovost nezajímá a my přicházíme k rybářům, kteří prodávají mořské raky, jiné obrněné měkčýše a ústřice, mezi čímž mají narovnané strakaté mušle, houby, korále a perlové škeble, které potápěním se do moře loví. Dále vidíme semské plodiny cibuli v ohromných hromadách a Garbonzos, kteréž oboje jsou dráždidly chuti při jídle Kubánce, sladké brambory, Guavy, koflíky Yamu v koších, salát, kornové klasy, vodnici, lusky, jablka, banány, ananasy, oranže, manžo, citrony, fky a mnohé jiné, což vše ten pozhnaně úrodný kraj plodí. Dále jsou k dostání boby, hrách, proso, kokosové ořechy, rajská jablčka, celer, květák, okurky, melouny, tykve, řetkvička, olivy, čerstvý sýr ve viněm listí, artičoky a kakaové boby. A jak laciným je to vše! Za pakatel koupě ananas, královnu plodů — reina de los frutos — lze ihned snísti na lavičce, na kterou se kupující vedle prodáváče posadí. Papoušci křičí a tlukou svými křídly — jak malebný obraz všude kolem v různosti svých barev a své živosti. Kubánci v křiklavě košili s nahými nohama čte hokynářce program zítřejšího zápasu s býky, opodál fajtují košy a železnými prsteny ozbrojení černoši, při čemž se smějí a vyskají, jeť černocho v paprscích havanského slunce tím nejveselejším člověkem a dobrákem na světě. Starý 'niger' se šedivou vlnou na hlavě spravuje své boty vedle Číňana, prodávajícího koláče, které mu staroch, nepozorován, taině oštipuje. V celém okolí se kupuje, prodává, žertuje, nahlas směje a a výská, rozmlouvá a baví, zkrátka máme před sebou ten nejveselejší jarmark na světě, který denně se opakuje! Pojednou z ulice slyšeti jest hudbu, španělské vojsko táhne, lid se ztíší a zamračeně pohlíží na vojáky. Kuba jest sopečnou půdou a na vrcholu sopky jest založena španělská tyranie, která v brzce zmizí v žhavém jicně. Život v Havaně jest pro cizince laciným zvláště proto, poněvadž za své peníze, které vymění, dostane hromady španělských bezcenných 'bryanů', tak že za \$5 měny Sp. Států se snadno dostalo před vypuknutím španělsko-americké války 15 dolarů ve španělských papírech. Po dlouhou dobu nebylo lze na Kubě uviděti kovové mince ani zlaté, ani stříbrné, ba ani ne měděné a každá maličkost, oholení neb hrst ovoce, vše platilo se špinavými papírky, což ovšem mělo hrozný vliv na všecko obchodní spojení Kuby s ostatním světem. Co středisko celého západoindického obchodu, kam sbíhají se všechny obchodní cesty z přístaviště mexického zálivu, majíc 230,000 obyvatel, jest Havana velice důležitým obchodním místem, s obrovským námořním spojením parními liniemi se severní a jižní Amerikou, Anglií, Německem, Francií a Španěly. V Havaně se nakládají produkty ostrova pro vývoz, surový cukr, tabák, rum, barevné dříví, káva a vosk, z čehož jde většina do Sp. Států, které peněžitě ve pěstování tabáku a třtiny na kubánských plantážích jsou intresovány a rovněž tak i v dolování kovů, což jistě v našich zápletkách se Španělskem nehrálo ne poslední úlohu. Zajistě že i naše spolková vlá-

da ve Washingtonu dobře zná cenu perly Antil, co důležitého klíče jak ku severní, tak ku jižní Americe, který ze strategického stanoviska jest předležitým pro svou výhodnou polohu ku jižním přístávům Unie a mexickým přístávkám.

Pan P. Ketcham z Pine City, Cal., praví: Po dobu nemoce mého bratra, trpícího na neuralgický revmatism, osvědčil se Chamberlain's Pain Balm co jediný lék, který poskytl mu úlevu. Mnoho lidí potvrdilo, že liniment ten okamžitě úlevy poskytl. Na prodej u všech lékárníků.

Frank Doležal,
český právník
FREMONT, - NEBRASKA

Vyřizuje veškeré soudní a právní záležitosti při vrchním, aneb krajském soudu v kterémkoliv okrese. Maje důkladné znalosti práv, nabízí služeb svých ct. krajanům ve všech částech státu. 211f.

Krajané navštívivši Omahu ne měli by opomenouti navštívit

..hostinec..

roh 6tá a Pacific ul.
(pouze blok a půl východně od nádraží.)

řizeny P. A. KŘECKEM.

Výtečný Omašský ležák, dobrá vína, doutníky atd. naleznou tu hosté v hojně zásobě a mimo toho jsou v hostinci tomtu bezpečni. 281f

Postarejte se o budoucnost svých rodin

přistoupením k rozvíjenému fadu

WOODMEN of the WORLD

Jenž vyplácí pojištění správně a rychle.

JEDNÁNÍ V ŘEČI ČESKÉ

Hledají se Jednatelé, k založení nových táborů. Vřhodné podmínky.

Doplňte o podrobnosti český neb anglicky na vrchního velitele

J. C. ROOT,
311 Sheely Block, OMAHA, NEB

FRANK E. BLISS prodáváč
F. C. BLISS prodáváč hověz. dobytka
JOHN BLISS prod. ovci a gen. mng.
J. B. BLISS prodáváč dob. vepř.

Kterýkoliv z nich pracuje v zájmu svých zákazníků.

Joseph Bliss,
komisionář se živým dobytkem.
230 New Exchange Bldg.,
SOUTH OMAHA - - NEB.

Vřhodná péče věnuje se všem záležitostem i zasíláním. Přizov Vaše jest uctivě žádána.

Tržní ceny na požádání.

Frank Weimann, všeobecně v Colfax Co! známý co řádny a svědomitý muž, s ochotou obslouží krajaný v řeči české.

Pšenice jest králem.

Farmáři západní Kanady jsou vůbec mezi nejbohatšími zemědělci. Docičili toho péstováním tvrdé pšenice čis. první na farmách, jež vládou kanadskou obdrželi.

ZDARMA

Uvažte, 160 akrů pozemku zdarma a nyní těži na pozemku tom \$15.00 až \$20.00 z akru nad veškeré výlohy:.....

Osadníci přistěhovávají se, jsou nejzajímavějšími občany Kanady.

Máme skvělostě upravený oběžník či pamphlet v české řeči a zašleme je každému na požádání s pana W. V. Bennett 801, N. Y. Life Bldg., Omaha, Nebr., aneb dopáním na: Department of the Interior, Ottawa, Canada. — Předt hodíte-li přestěhovati se, pište bez odložení a zašleme Vám oběžník zdarma. 316-741-2m

Předplácejte na Knižovnu Americkou pouze \$1.00 na rok.